

Վ Ա Ր Դ Ա Ն Ա Ն Յ Տ Ո Ն Ը ԵՎ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԱՆՎԱՆԱԿՈՉՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՈՒՄ

Փետրվարի 17-ին, հինգշաբթի, Մայր Աթոռում հանդիսավորությամբ տոնվեց «Սրբոց Վարդանանց զօրավարացն մերոց հազար երեսուն և վեց վկայիցն» տոնը և Վեհափառ Հայրապետի անվանակոչության տարեդարձը:

Զորեքշաբթի, ամսի 16-ին, Կրեկոյան ժամը 5-ին, Մայր Տաճարում կատարվեց Վարդանանց տոնի նախատոնակը: «Նորահաշ պսակաւոր» շարականի երգեցողությունը մի անգամ ևս բոլորի հիշողության մեջ պայծառացրեց անունները Նկեղեցու և հայրենիքի անվեհեր մարտիկների՝ Ղևոնդյանց քահանաների և Վարդանանց հայրենասերների:

Հինգշաբթի, առավոտյան ժամը 11.30-ին, սկսվում է օրվա հանդիսավոր սուրբ պատարագը: Պատարագում է Հոգևոր Զեմարանի վերտեսնուհ Հոգեշնորհ Տ. Ներսես ծայրագույն վարդապետ Պողոսյանը:

Ժամը 12.30-ին Մայր Տաճար է առաջնորդվում Վեհափառ Հայրապետը:

Սուրբ պատարագին ներկա է Մայր Աթոռի միաբանությունը, Հոգևոր Զեմարանի դասախոսական կազմը, մայրավանքի պաշտոնավորները և հավատացյալների հոծ բազմությունը:

«Հայր մեր»-ից առաջ կատարվում է հոգեհանգիստ Վասն համօրէն ննջեցելոց»,

որոնք ընկել են ռազմի դաշտում, «վասն Յիսուսի և հայրենեաց»:

Հավարտ սուրբ պատարագի, Իջման Ս. Սեդանի առաջ, կատարվում է հայրապետական մաղթանք: Արարողությունից առաջ բարոգում է պատարագի վարդապետը «Որք զանձինս իւրեանց քեզ, Հայր, ընծայեցին և Որդւոյ քում եղեն խաչակիցք» Մարտիրոսաց շարականի բնաբանով: Քարոզիչ հայր սուրբը գեղեցկորեն նկարագրում է հավատի և հայրենիքի նահատակների ուսանելի և օրինակելի կյանքը և նրանց անձնագոհ պայքարը Նկեղեցու զորացման, հայրենասիրության ամրապնդման համար, շնչտեղով, որ Ավարայրը չի վերջացել և այսօր էլ Ամենայն Հայոց Հայրապետը, Ղևոնդյանց ոգով և հավատով, պայքարում է մեր եկեղեցական ուխտապահությունը խանգարել փորձող բոլոր տխուր հակակեղեցական երևույթների դեմ:

Քարոզիչ հայր սուրբը իր ըովանդակալից քարոզը վերջացնում է Մայր Աթոռի պայծառության և Վեհափառ Հայրապետի կենաց արեւաթուխության մաղթանքներով: Վարդանանց տոնը Հայոց Հայրապետի անվանակոչության տոնն է միաժամանակ:

Այնուհետև, Վեհափառ Հայրապետի հանդիսադրությամբ, կատարվում է հայրապետական մաղթանք:

Արարողության ավարտին, Վեհափառ Հայրապետը, Մայր Տաճարում, աշահամբույրով, ընդունում է միաբանության և բոլոր հավատացյալների շնորհավորությունները իր անվանակոչության սուրի առթիվ:

Ժամը 1.30-ին, Հոգևոր Ճեմարանում, կաղմակերպվել էր գրական-գեղարվեստական հանդես՝ Հեռուդյանց և Վարդանանց հիշատակին նվիրված:

Հանդիսություն նախադառնում էր Վեհափառ Հայրապետը, շրջապատված Մայր Աթոռի գերաշնորհ և հոգեշնորհ անդամներով: Հանդիսությունն սկսվում է Հայկական ՍՍԻ Պետական հիմնի նվազով:

Հոգևոր Ճեմարանի վերատեսուչ հոգեշնորհ Տ. Ներսես ծայրագույն վարդապետ Պողոսյանը կատարում է բացումը ջերմ ճառով:

Ճեմարանի երգչախումբը կատարում է «Նորահարջ Կոստանուր» շարականը, «Թե հայրենյաց Կոստանուր», «Իմ հայրենյաց հողի վարդան», «Ով դու բարեկամ», «Սիրականա քաջեր» խմբերգերը:

Գ դասարանի ուսանող Հովհաննես Գրվրգյանը արտասանում է «Տիկնայք փափկասունք Հայոց աշխարհի» (հատված Նդիշեից), Գ լսարանի ուսանող Գրիգոր սարկավազը՝ նախիկ Զարյանի «Զայն հայրենական»-ից հատված Վարդանանց Կատերազմի մասին, և մի խումբ ուսանողներ հանդես են գալիս Վահան Թեքեյանի «Խորհուրդ վարդանանց» բանաստեղծության խմբական արտասանությամբ:

Գ դասարանի ուսանող Արարատ Գալստյանը դաշնամուրի վրա նվագում է երկու կտոր: Գ լսարանի ուսանող Դավիթ սարկավազ Դիլանյանը, հանուն Ճեմարանի ուսանողության, ընթերցում է գրավոր ջերմ ուղերձ՝ նվիրված Վեհափառ Հայրապետի անվանակոչության տարեդարձին:

Օրվա ազգային-եկեղեցական մեծ տոնի առթիվ կաղմակերպված հանդիսության գլխավոր բանախոսն էր Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամ Գրիգոր Բեքմեզյանը, որը հանդես է գալիս Վարդանանց Կատերազմի ազգային-եկեղեցական և հայրենասիրական նշանակության նվիրված ընդարձակ և բովանդակալից զեկուցումով:

«Ավելի քան 1 500 տարի առաջ, 451 թվականին, հայ ժողովրդի կյանքում տեղի ունեցավ մի իրադարձություն, որը դարձավ ճակատագրական և անկյունաքարային հայ ժողովրդի ամբողջ պատմության համար: Հետագա բոլոր դեպքերը ուղղվել են վերջինից այդ նշանավոր օրվա խորհրդից: Այդ

իրադարձությունը կոչվեց Ավարայրի ճակատամարտ կամ Վարդանանց պատերազմ:

Ավարայրը դարձավ հայ մեր հանապազողորդ և «խաչ մեր հանապազօրեայ» այն խոր հավատով, որ մի օր վերջապես կծագեր մեծ ու լուսավոր արշալույսը և նոր Վարդանանք ու նոր Հեռուդյանք կղիմեին ոչ թե «իմացյալ մահվան», այլ՝ «իմացյալ կյանքին», հույրենի հավերժացող կյանքին:

Վարդանանց պատերազմը սկիզբ է առել այն օրվանից, երբ սկսվեց հայ ժողովրդի որդեկան ինքնուրույն ազգ կաղմակերպելու ընթացքը: Իսկ հիմնական շրջադարձը կատարվեց այն ժամանակ, երբ Գրիգոր Լուսավորիչը հղացավ իր մեծ և հրաշալի տեսիլքը: Ասում են, որ այդ տեսիլքը առասպել է, ավանդություն: Գիտնականները, ասում են, պահանջում են իրեղեն ապացույց, տրամաբանական և փաստացի ճշմարտություն: Բայց, մի՞թե բարեղեն այս էջմիածինը ոգեղեն վկան չէ այն ճշմարիտ տեսիլքի, այն հրաշքի, որը հիմը գրեց Հայ Ազգային եկեղեցու, Հայ եկեղեցու, հայ ժողովրդի հոգեկան ինքնուրույնության, ազատագրության: Ավելի քան 1 600 տարի, ամեն օր, ամեն տարի նորոգվում է այդ տեսիլքը և հզորանում: Զէ՛ որ նա հայ ժողովրդի որպես հայ ապրելու տեսիլն է, որը մարմնավորված է հայ ժողովրդի հոգեկան տուն Ս. էջմիածնով:

Առասպել կոչվեց նաև Ս. Մեսրոպի տեսիլը: Բայց, չէ՛ որ նա լեզու տվեց Լուսավորչյան տեսիլին: Ոգեղեն տեսիլը ղգեցավ նաև հոգի և մարմին, դարձավ ժողովրդի, յուրաքանչյուր հայուն, ու ընթացավ նրա ճակատագրի պատմության առնթրներ: Ս. Մեսրոպի տեսիլով Աստված հայերեն խոսեց, հայացավ, հայ ժողովրդը առավել մերձեցավ առ Աստված, աստվածայնացավ: Առանց այդ աստվածայնացման, չէր լինի նաև հավերժացում: Ահա այդ հավերժության պաշտպանության համար է, որ ծնվեց Ավարայրը և նահատակվեցին Վարդանանք: Տեսիլը ստուգվեց արյամբ և նահատակվեցավ, դարձավ հրեղեն սյուն ու առաջնորդեց մեղ խուլիներով ու խառակներով լեցուն մեր պատմության քառուղիներով: Ավարայրով նվիրագործված այդ տեսիլը դարձավ հայ ժողովրդի հավերժության ճանապարհ, ապրելու ճանապարհ:

Լուսավորիչ, Մաշտոց ու Վարդան՝ երեք անձ մի քնության մեջ, միևնույն ոգով, միևնույն տեսլականով, միևնույն հավատով և միևնույն նպատակի համար:

Ավարայրը մեր պատմության Արարատն է, որսեղից Վարդանանք տեսան մեր կյանք:

քի հեռավոր հորիզոնները և ցույց տվին նրանց ուղին: Պատմության հետագա դար-գացումը ցույց տվեց, որ ճշմարիտ էր Վարդանանց ուղին, քանի որ այսօր էլ մենք ընթանում ենք նույն ուղիով և նույն ոգով. այդ ուղին հայրենի պետականության հղորակման ուղին է, հայ ժողովրդի ամրոցացման ուղին, հայ ժողովրդի հավերժացման ուղին:

Վարդանանք պաշտպանեցին ոչ միայն հայությունը, հայոց հավատը, այլ նաև համաշխարհային քրիստոնեությունը:

Զոհվեցին Վարդանանք, փրկելու համար նաև ժամանակի ամենաառաջավոր շարժումը՝ քրիստոնեությունը, պաշտպանելու համար լույսի և քաղաքակրթության ճամբան:

Վարդանանց պատերազմը բնորոշ է իր համազգային բնույթով. նրան մասնակցել է ամբողջ հայոց աշխարհը իր նախարարներով, իր սեպուհներով, իր զորականներով, իր շինականներով և հատկապես իր հոգևորականներով: Խաչն ու սուրը՝ միասին են շողողացել: Վարդանից ետ չի մնացել Ղևոնդ երեցը: Դեպի նահատակություն են գնացել բոլոր եպիսկոպոսներն ու քահանաները, առաջինը ինքը՝ կաթողիկոսը: Իզուր չէր, որ Հայ Եկեղեցին, լինելով հանդերձ համաքրիստոնեական Եկեղեցու բաղկացուցիչ մեկ մասը, հանդիսանում է Ազգային Եկեղեցի, իզուր չէ, որ Արարատի լսիկ նվիրական է նաև էջմիածինը, իզուր չէ, որ ամբողջ հայության հայացքը ուղղվել է ոչ միայն նոր Երևանին, այլև Մայր Աթոռին: Եթե երեկ Հովսեփ կաթողիկոսն ու նրա միաբանակիցները կովեցին Վարդանի կողքին՝ համազգային միասնության և հայկական պետականության հաստատման համար, այսօր նրա հաջորդը՝ Վազգեն Կաթողիկոսն ու ճշմարիտ հայ հոգևորականությունը պայքարում են նույն նպատակի համար, նույն ոգևորությամբ և նույն հավատով: Այժմ, եթե չկա արյունահեղ պայքար, բայց կա պայքար ազգահավաքի, վերաշինության և քաղաքավաճման: Կա մեծ կոբի՝ սփյուռքահայությունը փրկելու համար ընդմիջող կորչելու վտանգից: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը զինվորագրվել է նոր Ավարայրի հաղթանակի համար:

Զոհվեցին Վարդանանք, բայց չմեռան նրանք, քանի որ սուրբերն ու հերոսները չեն

մեռնում, նրանք ապրում են նոր կյանքով, այս դեպքում՝ մե՛ր կյանքով: Ավելի քան կենդանի են Վարդանանք, մեզ հետ են, մեր մեջ:

այ ժողովուրդը միշտ էլ ունեցել է իր նոր Ավարայրները: Այսօրվա Ավարայրը ամրոցացման և հայրենաշինության Ավարայրն է, նոր կյանք կերտելու Ավարայրը, գիտակցված մահով անմահություն նվաճելու Ավարայրը:

Երբ պատմության խտացումն է Ավարայրը:

Վարդանանց պատգամն է՝ շուրանալ հայկական ոգին, հայու հավատը, հայրենին:

Բոլոր տեսակի պերճանքներին ու հրավերներին հայը բացասական պատասխան տվեց, երբ զգաց, որ դրանք պայմանավորված էին ուրացմամբ, ստորացմամբ: Նա հրաժարվեց օտարի պալատներից, նախընտրեց իր «խրճիթների անհյուրընկալ պատերը սև», որպեսզի մի օր էլ «սև պատերով» այդ խրճիթները վերածի պալատների, շքեղ ու ծաղկուն պալատների: Իսկ նրանք, որոնք թուլացան, ստորացան ու լքեցին հայրենին, չկան այսօր, չեն լինի նաև վաղը. նրանք վայելեցին ժամանակավորը և կորան, մինչ Վարդանանք իրենց մահով անմահության ճանապարհը բացեցին:

Հայրենի վերաշինության շենքի վրա քար ալեկացնող ամեն մի անհատ նոր Վարդան է, հայրենիքի հղորակման ու բարգավաճման համար տառապող, հուզվող, որոնող և ստեղծագործող ամեն անձ մի նոր Վարդան է, որը մահը վերափոխում է կյանքի, հավերժ կյանքի, որպեսզի իրականացվի Վարդանանց երազը:

Մեր նոր երկիրը հավերժական ու կենդանի վկան է մեր պատմության բոլոր, բոլոր՝ Վարդանանց:

Ղևոնդյանց և Վարդանանց հիշատակին նվիրված հանդիսության վերջում օրհնության խոսք ասաց Վեհափառ Հայրապետը, շեշտելով, որ Ղևոնդյանց և Վարդանանց պատերազմը ճշմարիտ հիմնաքարն է մեր ժողովրդի հոգևոր, ազգային և մշակութային կյանքի երեկ, այսօր և հավիտյան:

Վարդանանց հիշատակին նվիրված սույն հույժ դաստիարակիչ գրական-գեղարվեստական հանդեսը վերջացավ Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով:

